

מעלות לימוד המשנה

דברים ד, ו, "

ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתם ובינתכם לעיני העמים וגו' "

פירש רש"י:

"ושמרתם" - זו משנה, "ועשיתם" - כמשמעו, "כי היא חכמתם ובינתכם וגו'" - בזאת תחשבו חכמים ונבונים לעיני העמים.

גור אריה ויקרא פכ"ב אות ל"ז

"ושמרתם - זו המשנה" רש"י בפס' ל"א וטעם הדבר שהמשנה נקרא שמירה מפני שהמשנה היא עיקרים כללי דברי התורה באיזה ענין הם... זה נקרא שמירה לפי שציור הדברים הוא שומר אצלו... ולפיכך המשנה שהיא ציור המשנה יש לו שמירה. (וכ"כ בגו"א דברים פי"ב אות כ"ח ודברים פ"ד אות ו)

והרא"ם פירש

"ושמרתם זו משנה" - לפי שעל המעשה לא שייך שמירה רק על המשנה שהוא לומד כדי לעשות את המצוה והוא שומר את הדברים בלבו כדי לעשות המצוה בסוף זה נקרא "שמירה".

גור אריה (דברים פ"ד אות ב)

ושמרתם - זה המשנה (רש"י פסו' ו') ונראה מפני כי לשון שמירה על הדבר השמור במח של אדם וזהו במשנה, לפי שהמשנה צורת כל מצוה ומצוה ושייך בזה שמירה שהם שמורים אצלו.

ספרא אמור פרק ט ג

ושמרתם זו משנה, ועשיתם זו המעשה, וכל שאינו במשנה אינו במעשה.

ספרי ראה נט

אלה החוקים אילו המדרשות, והמשפטים אלו הדינים, אשר תשמרון זו משנה, לעשות זה מעשה.

ספרי שופטים קסא

למען ילמד ליראה את ה' אלקיו, מלמד שהמורא מביא לידי מקרא, מקרא מביא לידי תרגום, תרגום מביא לידי משנה, משנה מביא לידי תלמוד, תלמוד מביא לידי מעשה, מעשה מביא לידי יראה.

גמרא ברכות ה א

לוחות אלו עשרת הדברות, תורה זה מקרא, והמצוה זו משנה, אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים...

גמרא - קידושין לז, א

אשר תשמרון - זו משנה, לעשות - זה מעשה (רש"י: תשמרון זו משנה - שמביאה לידי מעשה דכתיב תשמרון לעשות)

קדושין מ ב

כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא, שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק, וכל שאינו לא במקרא ולא בדרך ארץ אינו מן היישוב... וכל מי שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ דור הנאה ממנו, שנאמר ובמושב ליצים לא ישב, מושבו מושב ליצים.

סנהדרין צט א

כי דבר ה' בזה... רבי נתן אומר כל מי שאינו משגיח על המשנה.

סנהדרין ק ב

אמר רבי זירא אמר רב... טוב לב משתה תמיד, אלו בעלי משנה, רבא אמר איפכא, והיינו דאמר רב משרשיא משמיה דרבא, מאי דכתיב מסיע אבנים יעצב בהם אלו בעלי משנה, ובוקע עצים יסכן במ, אלו בעלי תלמוד.

גמרא - נדה ע"ג, א, וכן מגילה כה, ב. ותנדב"א זוטא פ"ב אות ה

'תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר "הליכות עולם לו" - אל תיקרי הליכות אלא הלכות. רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני(וע"ע רש"י סוטה כב, א, שכתב: הלכות - משניות.)

חידושי הרד"ל נדה עג, א

כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב - הלכות הם המשניות כמ"ש בכמה מקומות, ומשום דלא סדרי תלמוד בבלי מן נדה ולהלן, ס"ד שלא יעסקו התלמידים עוד במסכתות דלהלן בסדר טהרות, לכן סדרו הא דכל השונה הלכות כלומר משניות. לחבב לימוד המשנה על התלמידים שילמדו ג"כ כולי מסכת דמשניות טהרות. (וכע"ז כתב בשו"ת יהודה יעלה סי' א' עיי"ש).

גמרא - עירובין כא, ב

"פרחה הגפן" - אלו בעלי מקרא, "פתח הסמדר" - אלו בעלי משנה (רש"י: סמדר גדול מפרח, כך משנה מפורשת יותר מן המקרא)

ירושלמי - הוריות ג, ה

משנה קודם למקרא שהיא העיקר להיות שוקד בה עד שתהיה המשנה שגורה בפיו – (פני משה) וכן איתא בירושלמי שבת פט"ז ה"א.

ירושלמי - הוריות ג, ה

רבי שמואל בר נחמן אמר משנה קודם לתלמוד (בחשיבות - פני משה) ומה טעמא "קנה חכמה קנה בינה וגו'" וחכמה היא המשנה ובינה הוא התלמוד, שע"י הגמרא נותנין לב להבין דבר מתוך דבר וטעם המשנה, והקדים חכמה לבינה – (פני משה)

ירושלמי – שבת טז, א

הדא דאת אמר (שהעוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה ממנה - קרבן העדה) עד שלא שיקע בו רבי רוב משניות (פי' עד שלא קבע רבי רוב הלכות במשניות - קרבה"ע) אבל משקבע רבי רוב הלכות במשנתו משנה עדיפא (ועלה קאמר לעולם הוי ריץ למשנה - קרבה"ע) (כך גירסת קרבן העדה, ו"טוב ירושלים", וכן הובא ב"נחלת יעקב" מס' סופרים פט"ו ה"ה עיי"ש)

הקדמת תיקוני זוהר דף ה, ב

ואיננו שית סדרי מתניתין ברזא דלהט החרב המתהפכת מרחמי לדינא ומדינא לרחמי .

ופירש שם בספר "בארלחי רואי" שמי שלומד ששה סדרי משנה שהוא סוד ששה ספירות יש לו הכח של מלאך מט"ט להפוך מדינא לרחמי (לצדיקים) ומרחמי לדינא (לרשעים).

יפה תואר ויקרא כא, ה

אמר ר"א שהמשנה עמוד ברזל, ר"ל כי על המשנה עיקר קיום האדם לעוה"ב, ומה שאמרו "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" - היינו ודאי למוד המשניות שהם עיקר הדינים.

מדרש רבה - ויקראז, ג

אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים במשנה כאילו אתם מקריבין קרבן.

שני לוחות הברית מסכת שבועות, פר' "נר מצוה" אות ה

אכתוב לכם מעשה שאירע קרוב לזמנינו והועתק מכתב המקובל הר"ר שלמה אלקבץ שהיה מתחבר בבית של רבינו "בית יוסף" והופיע עליו רוה"ק. וזה נוסח הכתב: דעו לכם כי וכו'... ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה ולמדנו שתי מסכתות זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר בפי החסיד נר"ו. קול גדול בחיתוך אותיות וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים והיה הנעימות רב, והקול הולך וחזק וכו' וכו'. והדיבור ההוא מדבר עמנו והתחיל ואמר: שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים, ידידי אהובי שלום לכם אשריכם ואשרי יולדתכם, אשריכם בעוה"ז אשריכם בעוה"ב, אשר שמתם על נפשיכם לעטרני בלילה הזה אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחםלי, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות ועתה החזרתם עטרהליושנה. התחזקו ידידי התאמצו אהובי שמחו ועלצו ודעו כי אתם מבני עליה וזכיתם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתם והבל פיהם עלה לפני הקב"ה ובקע כמה אוירים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו ושרפים דממו והחיות עמדו וכל צבא מעלה והקב"ה שומעים את קולכם. והנני המשנה הא' המייסרתאת האדם באתילדבר אליכם ואם הייתם עשרה הייתם מתעלה יותר ויותר, אבל עם כל זה נתעליתם ואשריכם ואשרי יולדתיכם ידידי אשר נדדתם שינה מעיניכם ועל ידיכם נתעלתי הלילה הזה וכו'... לכן בני התחזקו ואמצו ועלצו באהבתי בתורתי ביראתי, ואילו הייתם משערים אחד מאלף אלפי אלפים ורוב רבירבבות מהצער אשר אני שרויה בולא היתה נכנסת שמחה בלבבכם ולא שחוק בפיכם בזוכריכם כי בסבתכם אני מושלכת בעפר, לכן חזקו ואמצו ועלצו בני ידידי המהדרים ואל תפסיקו ללמוד כי חוט של חסד משוך עליכם ותורתכם עריבה לפני הקב"ה.

גור אריה דברים פי"ב אות ל"ד

משנה נקרא עיקר המצוות איך שיעשה אותם ולימוד המשנה מביא לידי מעשה שמתוך שהוא יודע עיקרי הדינים יעשה המצוות, ולכך נקראת המשנה "שמירה" ששומר את המשנה לעשות את המצוה, ועוד שהמשנה נקראת

"שמירה" לפי שהמשנה הם הם ההלכות הפסוקות והם אצרות אצלו בשכלו ובם השמירה שייך. אבל בתלמוד לא שייך שמירה לפי שהתלמוד הוא תירוץ קושיות וסברות ולא שייך בזה שמירה.

שו"ת נודע ביהודה או"ח מהדו"ק ל"ה

שאלה: בדבר אחד שנכשל באשת איש כמה שנים... ועתה נפשו שאל לסדר לו תשובה לאיש הזה על פי כחו כי הוא אדם חלוש מאד ומתמיד בתורה הרבה.

תשובה: ...והנה אף שאני מיקל בתעניות וסיגופים ותשובת המשקל לזה האיש, אבל פטור בלא כלום אי אפשר בפרט לפי רוב התמדת החטא, והנה התמדת התורה הוא עיקר, אמנם ילמוד דברי תורה שיש בהם ממש, משניות בעומק העיון עם תוספות יו"ט וכו'....

רבי עובדיה מברטנורא עוקצין פ"ג, מי"ב

"עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות" - סמך מאמר זה לכאן להודיע בחתימת המשנה מתן שכרן של צדיקים שלומדים ומקיימים כל מה שכתוב במשנה.

תפארת ישראל - יכין עוקצין פ"ג מי"ב, אות צ"ד

לאחר שהשלים התנא לפרש במשנה כל דיני התורה הקדושה, חתם בפתוחי חותם קודש לה' להודיע איזה שחר צפון ליראי ה' וחושבי שמו, והודיע שיהיה עונג העוה"ב השמור להם, כפול ש"י פעמים ככל תענוגי עוה"ז אשר הוצרכו לעזבן מפני עסקן בתורה... אולם אמר לכל צדיק וצדיק היינו אפילו לצדיק שאינו גמור. אפילו הכי בשיעסוק בששה סדרי משנה וחוזר חלילה, בכלליראי ה' הוא הנה שכרו אתו בעוה"ב ופעולתולפניו גם בעוה"ז שגם עולמו יראה בחייו.

עוללות אפרים מאמר תפ"ח

שהתורה סיבה לבטל היצר הרע ואז ממילא יזדווג אליו היצר טוב, וזה לא יקום ולא יהיה עד אשר יתחיל ללמוד המשניות ביאור הדברים הסתומים שבמקרא, כי זולתם לא ידע ולא יבין... ודבר זה אנו למדין ממה שנאמר "וערלתם ערלתו שלוש שנים" כי האדם עץ השדה הוא ובניו, וערלתם ערלתו שלוש שנים לפי שעשרה שנים הראשונים שלא התחיל ללמוד משנה עדיין אינו בכלל ימי חייו (ועיי"ש כל הענין באריכות).

מעשה רוקח (בהקדמה)

עיקר לימוד משניות צריך להיות לשם שמים - תורה לשמה לייחד קוב"ה, ויקויים מקרא שכתוב "גם כי יתנו בגויים עתה אקבצם" - שדרשו חז"ל מקרא זה על לימוד המשניות והיינו מי שלומד ליחדא קוב"ה ושכינתיה, ורמז לדבר שב 'תיבות אלו' "כי יתנו" עולה בגימטריא מנין "מלכות" (496) והיינו סוד תורה שבע"פ להעלותה למעלה, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ונזכה לראות בנין ציון וירושלים בהודם ובתפארתם במהרה בימינו אמן.

חומת אנך (ישעיה לג, לה)

ואמרו חז"ל דבזכות המשניות תבוא הגאולה, ואפשר דהבטחתנו היא שיגאלנו לכבוד שמ"ו שהיא השכינה ועמה נגאל אנחנו, ולכן הלימוד במשניות שהוא כנגד השכינה מרבה השפע בשכינה ותהיה גאולה כ"י לשכינה ועמה תהיה גאולה לנו, ויש לרמוז "והיה אמונת עתיך" סופי תיבות (תכ"ה) גימטריא "משיח בן דוד" עם הכולל (425). דבזכות קריאת המשניות יצמיח קרן משיח בן דוד ויהיה עילוי לשכינה שיתחברו ויתיחדו תורה שבכתב עם תושבע"פ ובא לציון גואל במהרה בימינו. (וע"ע לקמן פ"ט עמ' ק"ו שרמז החיד"א במנין זה גם את מנין פרקי המשנה).

עבודת הקודש (סי' מ"ב) וכן כתב כעין זה בתורת הבית (פרק ו)

לימוד המשנה בקול רם ובנחת רוח בשפה ברורה אין ערוך אליו. ואמרו רז"ל (א.ה. נראה דצ"ל האריז"ל כמו שהובא לקמן פ"ז עמ' ע"ט בשם מדרש תלפיות) שאשר בן יעקב אבינו ע"ה עומד בפתח גהינום, ולכל הלומד משנה מצילו. וזה שאמר הכתוב "מאשר שמנה" אותיות "משנה".

עיני כל חי (בהקדמה)

שנינו (אבות ה', כ"ב) הפוך בה והפוך בה דכולה בה, והענין שאמרו (חגיגה יד, א) שהיו שש מאות סדרי משנה וי"א שהיו שבע מאות סדרים, וכשמעינים היטב באלו השש סדרים אשר לפנינו מוציאים לאור תורה כל מה שהיה כלול בסדרים הקדמונים שהכל בהם.

עיני כל חי (ברכות דף ב' ד"ה "והטעם")

הטעם שסידר רבינו הקדוש ששה סדרי משנה, הוא כנגד מה שאמרו רז"ל בזהר הקדוש בהקדמה (ט, א) שיש בפסוקי "תורת ה' תמימה" עד "משפטי ה' אמת" שש פעמים שם הוי"ה ב"ה בשבח התורה הקדושה, שהוא כנגד שש אותיות במילה "בראשית", ושש תיבות "ברא אלוקים את השמים ואת הארץ". עיי"ש. ולכן כנגד ששה

שמות הוי"ה ב"ה הנאמרים בשבחה של תורה סידר רבינו הקדוש ששה סדרי משנה, כי ידוע הוא כי כל התורה שמותיו של הקב"ה שם הוי"ה ב"ה, ודו"ק.

וזה הכוונה שאמרו בזה"ק "מאן דקרי ותני שית סדרי משנה, דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשרא יחודא דמארי כדקא יאות, אלין אינון דמקדשין שמא דמאריהון בכל יומא תדיר, עכ"ל. כי כיון שששה סדרי משנה הם מסודרים על שמות הקדושים. שש פעמים הוי"ה ב"ה הרי הם מקודשים ביחודא דמאריה. ואפשר שמטעם זה התחיל רבינו הקדוש בדיני קריאת שמע, שהיא מצות יחודו יתברך, להודיע שמי שקורא ולומד ששה סדרי משנה הוא היודע יחודו יתברך, והוא ברור.

חומת הדת פרק ז'

וכבר סופר על אדם אחד שלמד משניות בשקידה רבה, ושאלו אחד: בשביל מה אתה לומד היום וכי יארציית יש לך, והשיב לו בשביל עצמי אני לומד כי למה לי שאחרים ילמדו בשבילי, טוב יותר שאלמד בעצמי

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

נשאל רבינו ע"י אב שיש לו זמן כמחצית השעה כל יום ללמוד עם בנו (בן 11) והילד אינו זקוק כ"כ לחזור בכל יום על מה שלמד בחיידר. כי הוא בעל כשרון ודי לו במה שחוזר עמו בשבת קודש. ומעתה השאלה האם לחזור עמו על מסכתות שלמד בחיידר בשנים קודמות, או לחזור עמו על משניות שהוא לומד בלילה מפי מגיד שיעור בבית הכנסת.

והשיב רבינו: ללמוד עמו משניות כי על ידי זה יהיו לו הרבה ידיעות.

רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א

אין קץ וערך ואין דמיון בין תלמיד חכם שהוא בקי במשניות, לתלמיד חכם שאינו בקי במשניות, מלבד הקדושה והטהרה, מלבד סודות התורה שמושקעים בתוך ששה סדרי משנה, עוד התועלת רבה – הבקאות בקיצור בכל תרי"ג מצוות הנוהגים והבלתי נוהגים. זה מקנה לת"ח מדרגה כפולה ומכופלת פי עשרה ופי מאה נגד שאר תלמידי חכמים, וזה ידוע שמי שהיה בקי במשניות ואח"כ למד ג"כ בעיון – וזה העיקר, אח"כ נתעלה במאד מאד. (מתוך משאו במבחן הארצי – תשמ"ח שע"י מפעל "משנה יומית).

אזהרות בגודל החובה לעסוק בלימוד המשניות

גמרא - ברכות (ה, א)

א"ר לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם". לוחות – אלו עשרת הדברות, תורה – זה מקרא, והמצוה – זו משנה (שיתעסקו במשנה - רש"י).

עץ יוסף (ויקרא, כא, ה)

אע"פ שאמרו חז"ל שאין לך מידה טובה מהתלמוד היינו גמרא לפי שאין פוסקין הלכה ממשנה, מ"מ ראוי שיעשה האדם יותר עיקר מלימוד המשניות יותר מהפלפול, משום דצריך ליגמר אינש והדר ליסבר שאם ירתיק(מלשון שלשלת) כלומר אם יקשור משנה במשנה אז יפתחו לו להבין האמת, ושוב יתעסק במה שירצה אם לתלמוד - לתלמוד. אם להגדה - להגדה. או פ"י ירתיק מלשון "מרתיק עלי" (שמות רבה פר' ל"ג) שפירושו דופק וירצה שהדופק בשערי המשנה יפתחו לו לתלמוד ולהגדה שאחר קדימת הידיעה במשנה הפתח פתוח אל כל אשר יחפוץ אח"כ. (וכעין זה כתוב ביפה תואר ויקרא כא, ה ומוסיף וכ"ש בימי בחרות האדם שצריך מאד אלהעסק בלימוד המשניות, ואח"כ יעסוק בפלפול).

מדרש משלי (פרק י')

אמר רבי ישמעאל בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם וכו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו וכו' והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם. בא מי שיש בידו שני סדרים או ג' הקב"ה אומר לו בני כל ההלכות למה לא שנית אותם וכו'.

תרגום ירושלמי (איכה ב, יט')

קומי רוני בלילה לראש אשמורות" - קומי כנישתא דישראל דשריא בגלותא, עסוקי במשנה בליליא ארום שכינתא דה' שריא לקבליך.

תרגום: קומי כנסת ישראל השרויה בגלות, עסקי במשנה בלילה שהרי שכינת ה' שורה כנגדך.

דברי אליהו(מס' שבת דף לא, א)

גמ' - אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, צפית לישועה, פלפלת בחכמה, הבנת דבר מתוך דבר.

והקשו בתוס' סנהדרין דף ז' על מה שאמרו בגמ' שם שאין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה שנאמר "פותר מים ראשית מדון וגו'" דבגמרא שבת אמרינן שתחילת דינו הוא על משא ומתן באמונה, ועיי"ש מה שתירצו. ורבינו (הגאון מוילנא) ביאר שכלדברי רבא סובב על לימוד המשניות, ושש השאלות המה מוסבים על ששה סדרי המשנה, וכל שאלה מכוין כנגד אחד מסדר המשנה, דלכל סדר יש שם וכינוי מיוחד שדומה לאחר משהה השאלות שאמר רבא, כמו שאמרו בגמ' שבת שם, אמר ר"ל מאי דכתיב "והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת" (ישעיה ל"ג)

אמונת - זה סדר זרעים, עתיך - זה סדר מועד, חוסן - זה סדר נשים, ישועות - זה סדר נזיקין, חכמת - זה סדר קדשים ודעת - זה סדר טהרות. וזה מה שאמר רבא ששואלים אותו

נשאת ונתת באמונה - היינו אם למדת סדר זרעים הנקרא אמונה.

קבעת עתים לתורה - הכוונה אם למדת סדר מועד הנקרא עתיך.

עסקת בפריה ורביה - היינו אם למדת סדר נשים הנקרא חוסן.

צפית לישועה - האם למדת סדר נזיקין הנקרא ישועות.

פלפלת בחכמה - הכוונה האם למדת סדר קדשים הנקרא חכמה.

הבנת דבר מתוך דבר - היינו סדר טהרות הנקרא דעת.

ולמדנו שכל השאלות שאמר רבא ששואלים לאדם ביום דינו סובב על לימוד ששה סדרי משנה כמו שאמרו בגמ' סנהדרין שם

סידור האריז"ל

וילמוד תחילה משניות, וטוב שיעיין פרק או חצי פרק בכל יום בהבנה כי זהו תושבע"פ, ואילו זכינו לא היינו צריכים לספרים אחרים כלל, ומסוגלת להביא נשמה לאדם, ויזהר לקרות משניות בניגון בנועם כדי שתהא תורתו עריבה עליו, והשונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר "גם אני נתתי לכם חוקים לא טובים.

יסוד יוסף

להרגיל בלימוד המשניות, כי לימוד המשנה מסוגל להביא הנשמה הטהורה אל האדם, ואף אם יעיין כל יום מעט בפרק או חצי פרק בהבנה היטב, מועיל אל הנשמה כי זו היא תורה שבע"פ הנאמרת למשה רבינו ע"ה.

ספר המקנה(קדושין ל, א)

ועוד נראה לפי מה שכתבו תלמידי רבינו יונה ברכות ה,ב, ברי"ף דמה שתקנו חז"ל שלוש ברכות בברכות התורה היינו אחד על גמרא ואחד על משנה ואחד על מקרא... א"כ כיון שתיקנו לומר שלושה ברכות התורה בכל יום להשלים המאה ברכות וממילא שצריך ללמוד מקרא ומשנה וגמרא בכליום דאילאו הכי הוה ברכהלבטלה כדאיתא באו"ח סי' מ"ז וסי' נ'.

משנת חכמים (אות ש"ע)

אשרי מי שיוכל ללמוד את המשניות בעל פה עד שתהיה שגורה בידו עם פירושה, ודאי מובטח לו שהוא בן העולם הבא וכאילו קיבל התורה מסיני.

שני לוחות הברית(מס' שבועות פר' גר מצוה אות י"ז)

ובענין למוד המשנה ותלמוד איזה מהן להיות רוב עסקו בו, איתא במציעא (דף ל"ג) ת"ר... הזר דרש להו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן התלמוד, ומכ"ש האיזנא שזכינו לפירוש הרמב"ם והרב ברטנורא שמבארים המשנה כפי ההסכמה שבתלמוד וגם כתבו פסק ההלכה הרי מעלת המשנה רבה, כי מה שאמרו תחלה תלמוד אין לך מדה גדולה הימנה, כי גירסת המשנה בלא התלמוד לא יגיעהו לתכלית המכוון ללמד חק ומשפט בישראל... אבל עתה בפירוש הרמב"ם והרב ברטנורא מתוקן הכל עלכן רוב העסק יהיה במשניות ללמוד ולחזור אותם בלי ערך ובלי הפסק.

שני לוחות הברית (שם)

ואשרי הזוכה למשנה שיהיו שיתא סדרי משנה שגורים בפיו בע"פ ואז עושה סולם לנשמה שתעלה למעלה למדריגה קמא וסימנך 'משנה' אותיות 'נשמה'.

השל"ה הק'(הובא בספר "ברית אבות")

למד כל המשניות, ואשריכם אם תהיו רגילים בהם ובשמותיהם, וקבלה בידי שאין אדם רואה גיהנם מי שהוא בקי במשניות. וזהו לא חומרה, עשה לך סדר בכל יום...ראה לחזור כמה פרקים וכך חוזר חלילה כל ימיכם.

דרוש על התורה - מהר"ל(סוף כרך באר הגולה עמ' מ"ד)

והן הן מעשה הדור הזה שאין אחד משגיח על המשנה, בחשבו כי לא יקרא חכם רק ע"י התלמוד שהיא פלפול משא ומתן, ולב האדם נמשך אל זה ומניחין המשנה, על זה נאמר "דבר ה' בזה" וכו'.

דרוש לשבת הגדול - מהר"ל

ולכך בשביל המשנה הגלויות מתכנסים ועתה אין שמים לב עלהמשנה, ואני אומר כי דבר זה שהשטן עולה ומתעה וזה באשר ארך גלותנו עד מאד, ולפי הראוי קרוב יום התשועה והגאולה ויש זכות והכרעה לגאולה, מתעה בני אדם לסלק מאתנו הדבר שהוא סיבה לקבץ הגלויות להעמיד הגלות בעוונינו, כי דבר זה לא היה מעולם לבטל דבר שהוא יסוד אל התורה.

יסוד ושורש העבודה(שער ו' פרק ב')

ועשה תורתך קבע גם שיעור משניות בכלימי חייך דבריום ביומו כמבואר בזוה"ק (הובא לעיל פ"א עמ' ז') "בכל יומא תדיר". ויקבע למודו במשניות פרק ומחצה בכל יום בכדי שישלים כל הששה סדרי משנה בכל שנה ויעשה גם כן סיום על משניות בכל שנה ביום שמחת תורה.

רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א

אני הכרתי גדולי ישראל וגדולי תלמידי חכמים שהתהדרו בזה שאינם מסיחים דעת אפילו רגע אחד מהתורה, ע"י שהם בקיאים במשניות בעל-פה.

ואשרי הילד שלא רק שהוא ילד עדיין בבחינת תשב"ר גם כשגדל שלא ירפה ידו מלחזור משניות עד נשימתו האחרונה (מתוך משאו במבחן הארצי – תשמ"ח מפעל "משנה יומית).

גודל קדושת ורוממות המשנה

מדרש תנחומא (וירא אות ה)

ביקש משה שתהא המשנה אף היא בכתב, וצפה הקב"ה שאומות עתידין לתרגם את התורה ולהיות קוראין אותה יונית והן אומרים אנו הן של ישראל. א"ל הקב"ה למשה "אכתוב לו רובי תורת", א"כ "כמו זר נחשבו", וכל כך למה מפני שהמשנה היא מסטורין שלהקב"ה ואין הקב"ה מוסר מסטורין שלו אלא לצדיקים.

עוד יוסף חי(דרושים, פר' כי תבוא)

העיקר היא תורה שבעל פה שהוא ששה סדרי משנה.

החכמה הטמונה במשנה הכל כלול במשנה

תקנת השבין(דף ל"ה)

ועל כן נראה לי דשורש כל הנפשות דבני ישראל כלולות בחיבור המשנה, וכן כלולים בה כל הדברי תורה שיקלטו ע"י הגלויות בין אומות העולם דע"י זה הוא קיבוץ הגלויות... והרבה דברי תורה מתחדשים בין האומות באופנים שונים ובדרך זה הוא קליטת הניצוצות מהם, והם רמוזים כולם במשנה בדרכים שונים, ויש בזה ענינים עמוקים מאד שאין כאן מקום ביאורם בפרט.

שינון וחזרה

ראשית חכמה(שער הקדושה פי"ז אות צ"ח).

ואם ישתדל לדעת ששה סדרי משנה על פה מה טוב ומה נעים חלקו, שעיקר המשנה לדעת אותה על פה.

יסוד ושורש העבודה (שער ו' פרק ב)

ועיקר לימוד המשניות להיות האדם בקי בהם בעל פה ממש. והובא בספרים גודל מעלה זו. ובודאי אין יכול לבוא למדריגה זו להיות בקי במשניות היטב ממש אם לא יתמיד בהם התמדה עצומה... אף שיתחיל אח"כ בלמודים אחרים - גם מזה אל תנח ידך.

קריינא דאגרתא (ח"א אגרת ק"מ)

ודאי נכון מאד שילמוד משניות ויחזור ד' פעמים כל משנה אחר שהבין אותה, וכשיגמור הפרק יחזור שוב ד' פעמים על כל פרק ופרק, וכשיגמור המסכת יחזור שוב ד' פעמים על כל המסכת, ועי"ז יזכור היטב ובעה"י במשך הזמן ירגיש מתיקות גדולה בלימודו.

לימוד בהבנה

מגן אברהם (או"ח סי' נ' סק"ג)

צריכים ללמוד להבין דאל"כ אינו נחשב ללימוד, ואף בתפילה מוטב להתפלל בלשון שמבין, מ"מ י"ל שאף שהוא אינו מבין הקב"ה יודע כוונתו ומבין, אבל אם אמר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד. לכן צריכים ללמוד הפירוש.

עבודת הקודש (אות מ"ג)

לפחות בקריאת המשנה ישתדל להבין פירוש התיבות אף שלא יבין פירוש הענין באמת, שאם לא יבין אף התיבות יש מי שכתב דאינו נחשב לימוד כלל. (וע"ע מדבר קדמות מערכת י' אות י"ב).

מראית העין (ע"ז יט)

בספר בינת יששכר כתב דהרב אביו חולק על הרב מגן אברהם (או"ח סי' נ') שכתב דקורא משניות אם אינו מבין אין בידו כלום דאינו נחשב קריאה. דהרי אמר רבא הכא ליגרס איניש אע"ג דלא ידע מאי קאמר. וספר הרב אביו ז"ל אין בידי, ונראה דמהא לא קשה על המג"א דהכא מיירי כשאין בידו להבין, והרב מג"א מיירי שיש לו שכל להבין וקורא בבלי דעת, ומיהו נראה דאם מבין פירוש התיבות הגם שאינו יודע הפירוש אמיתי כמו שפירשו המפרשים נחשב לימוד, ודו"ק.

שני לוחות הברית

אפילו מי שלא יבין כלל מפני שאינו בקי בביאורו אלא הוא מתעסק בקריאה לבדה, גם יש לו שכר טוב בעמלו, ועל אלו וכיוצא בהן נאמר "ובתורתו יהגה יומם ולילה" ודרשו "ובתורה" לא נאמר אלא "ובתורתו" פירוש כפי שיעור ידיעתו.

שו"ע הרב (הל' ת"ת סי' ב' סעיף י"ג)

בתורה שבע"פ אם אינו מבין הפירוש אינו נחשב לימוד כלל, ואעפ"כ יש לאדם לעסוק בכל התורה גם בדברים שלא יוכל להבין, ולעתיד לבא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שעסק בה בעולם הזה ולא השיגה מקוצר דעתו (אמנם יש שכתבו שבמשנה אף אם אינו מבין נחשב לימוד, עיין מקור חיים או"ח סי' נ', ובהגהות נזירות שמשון שם, ובמהרי"ל החדשות סי' מ"ה ב', ושבת מוסר פ"א עמ' ה' ד"ה 'ואל יעלה', "ובגבורות ה' למהר"ל סוף פרק ס"ב. אך בזכירה לחיים מהגר"ח פלאגי ח"ב דף נ"ג כתב דבלימוד המשנה צריך להבין).

ראשית חכמה (שער הקדושה פי"ז אות צ"ט)

ועיקר ידיעת המשנה הוא שישתדל לדעת אותה בפירושה, ומי שיקרא אותה בפירושה לא תשתכח ממנו במהרה.

תוספות יום טוב (הקדמה לפי' על המשניות...)

ומפני כן ומזה הטעם בעצמו כאשר קיימו וקבלו מאמרו של גאון תפארת ישראל מרנא ורבנא רבי ליווא זל"ה (המהר"ל מפראג) ללמד בישראל במשנה, לא היתה דרך הלימוד כמות שהיא מבלי שום לב לטעמיה ופירושיה, אבל הלימוד הוא עם פירוש מפירושיה.

עליות אליהו (ערך עליות אליהו הערה ט"ז)

מעשה בשניים שלמדו משניות וחזרו המשנה עד שידעו בעל פה כל המשניות, ואחד מהשניים חזר בעל פה כל הלשון ממש והאחד חזר רק התוכן ולא סגנון הלשון. והלכו שניהם לשאול את פי הגאון מוילנא נ"ע איזה דרך ישרה שיבור לו האדם בזה, והשיב הגאון כי לדעת תוכן עמקות המשנה טוב יותר מלדעת הלשון בעלפה ולא הענינים עלבורים, והוסיף לאמר כי אך תורה שבכתב נכון לדעת הלשון בלי מגרעת אבל תושבע"פ עיקרה לדעת הדינים והמשפט על בוריה.

שו"ת צפנת פענח (ח"א סי' ו')

על המשנה ילמוד פי' המשניות להרמב"ם כי הוא מאיר את העיניים.

רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל (מכתב)

אין עיקר הכוונת תלמידי התשב"ר לשינון משניות בע"פ, אלא עיקר הדרכתם צריכה להיות להבין דברי חז"ל הקדושים לפי יכולתם ולאחר מכן לחזור ולשנות פרקם ולחזור על לימודם.

עבודת הקודש (סי' מ"א)

משנה אותיות נשמה, וכשקורא סדר זרעים יכוין לתקן אשר פגם במאכלות אסורות ובברכות לבטלה וכיוצא . וכשקורא סדר מועד יכוין לתקן אשר פגם בחלול שבת ויו"ט.

וכשקורא סדר מנשים יכוין לתקן מה שפגם בעריות ובשבועות ונדרים.

וכשקורא סדר נזיקין יכוין לתקן מה שחטא לה' במה שהזיק לחבירו, כי ההיזק עצמו בעי לשלומי.

וכשקורא סדר קדשים יכוין לתקן נשמתו הקדושה אשר הוציאה לחולין, ואשר לא נזהר בשחיטה ובבדיקה, ולחיוב כרת, ולתפלות בלי כונה.

וכשקורא סדר טהרות יכוין לתקן מה שפגם בנדה, וקרי, ונטילת ידיים.

כף החיים (סי' רל"ח ס"ק ד)

והגם דעיקר הלימוד הוא אחר חצות, מ"מ גם בתחילת הלילה צריך ללמוד כדי לישן מתוך ד"ת וכמ"ש במגיד מישרים פר' בהר שאמר לו המגיד למרן ז"ל קודם השינה תקרא עשרה פרקים ובזה תתעלה נשמתך מעלה מעלה וישיג כמה מדריגות וכמה מעלות טובות בהרהור אותם המשניות שקרית קודם השינה, ואח"ז תשתדל לקום בחצי הלילה ולרחוץ בנקיות ולברך ברכת התורה ולעסוק במשניות עד עלות השחר. (וע"ע בכף החיים רל"ח ס"ק ב' מה שהביא עוד מהמגיד מישרים).

ליקוטים נוראים מה"מגיד מישרים" בדבר לימוד המשנה תדיר

הנה כל איש אשר יתבונן בדברים אלו, יתפלא וישתומם מגודל ריבוי האזהרות בדבר לימוד המשנה תדיר, שהזהיר המלאך המגיד לבית יוסף - אשר כל עסקו וחשקו היה בתורה, וכל כלל ישראל נשען על פסקיו, ואין בכוח שכלנו לשער גודל קדושתו ופרישותו והתמדתו בתורה - ועם כל זה כפל ושילש לו המלאך המגיד.

ודע כי במקומות רבים נזכר

א. "והתחלתי לגרוס משניות והנה קול דודי דופק וכו' - שבשעה שהתחיל הב"י ללמוד משניות אז נגלה אליו המגיד.

ב. שהזהירו פעמים רבות "רק בי תדבק וביראתי ובמשניותי.

ג. "אני אני המשנה המדברת בפיך וכו'.

אזהרות רבות בדבר התמדת המשניות ובגודל שכרם, ומכאן יראה האדם תוקף המעלה העליונה והמרוממת של לימוד המשניות וגרסתם תדיר.

אזהרות שהזהיר המגיד לב"י(אות ט"ו) בעת המאכל להרהר במשנה, ובסוף המאכל ללמוד פרק אחד ממשנה קודם ברכת המזון.

אזהרות שהזהיר המגיד לב"י (עמ' ג) רק כי תדבק בי וביראתי, וממשנתי לא תפריד מחשבתך ואפילו רגע אחד.

והוי זהיר מלהפריד אפי'רגע א' ממני וממשנתי...

כי בעת שאתה יוצא לשוק ואתה מהרהר במשנתי עולמייא דילי מכריזין ואזלין קמך ומכריזי הבו יקר לדיוקנא דמלאכא, וכמה חיילין דליתלון חושבנא מלויך יתך עליהון, כמה עלמין מזדעזעין לקבל ההוא כרוזא שאלין ואמרין מאן ההוא גברא דמלך מלכי המלכים חפץ ביקרו, הא הוא תנא סבא דארץ ישראל, האי הוא ריש מתיבתא דארץ ישראל, הא הוא מחברא רבא דארץ ישראל. {תרגום: כי בזמן שאתה יוצא לשוק ואתה מהרהר במשנתי, הנערים* שלי מכריזים והולכים לפניך ומכריזים תנו כבודל דיוקן המלך, וכמה חילות(של מלאכים) שאין להם מספר מלויים אותך עליהם, כמה עולמות מזדעזעים כנגד אותו הכרוז שואלים ואומרים מי הוא אותו האיש שמלך מלכי המלכים חפץ ביקרו, הרי הוא החכם של ארץ ישראל, הרי הוא ראש המתיבתא של ארץ ישראל, הרי הוא המחבר הגדול של ארץ ישראל]

מוסר בראש הספר(עמ' ד)

ושנתי משניות בתחילת הלילה וישנתי עד אור היום והקצתי והשמש זרח על הארץ ונצטערתי מאד באמרי איך לא קמתי בעוד לילה כדי שיבא אלי הדיבור כמנהג, ועם כל זה התחלתי לגרוס משניות וקריתי ה' פרקים ובעודי קורא במשניות קול דודי דופק בתוך פי מנגן מאליו והתחיל ואמר: ה' עמך בכל אשר תלך וכל אשר עשית ואשר תעשה ה' מצליח בידך רק כי תדבק בי וביראתי ובתורתי ובמשניותי תמיד, ולא כאשר עשית בזאת הלילה... ולא קמת לקרות המשניות כמנהגך הטוב ועל זה היה ראוי לעזבך ולנטושך... אבל בזכות השיתא סדרי משנה שאתה יודע בע"פ... הסכימו בישיבה שלמעלה שאחזור לדבר עמך כבראשונה ושלא אעזבך ולא אנטושך, וכן עשיתי כאשר אתה רואה בעת הזאת שאני מדבר אתך כאשר ידבר איש אל רעהו, ועיניך הם הרואות שבכמה דורות לא השיג אדם לזאת המעלה הגדולה כי אם יחידי סגולה, לכן בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך להיותך תמיד עוסק בתורת יומם ולילה בלי הפסק ולא תהרהר בשום דבר מדברי העולם כי אם בדברי תורה וביראתי ובמשניותי.

פרשת בראשית (עמ' ה)

הלא גיליתי לך רזא עמיקיא אליון, להן איזדהר מיומא והלאה בעובדך, והרהורך תדיר יהא במתניתא דילי ולא תפריד מהם אפי' רגע, דעד השתא טובא אפרידת אתיהיבת דוכתא לסמאל ונחש למירדף אבתרך[תרגום: הלא גיליתי לך סודות עמוקים אלו. לכן הזהר מהיום והלאה במעשיך, והרהוריך תמיד יהיה במשניות שלי ולא תפריד מהם אפי' רגע, שעד עכשיו הרבה הפרדת וניתן עי"ז מקום לסמאל ולנחש לרדוף אחרך]

פרשת בראשית (עמ' ה)

והא אינון שית עולמין דאמרת דמלוין יתך, אכתי אינון מלוין יתך אלא דלא מנהרון כולי האי כמלקדמין, ולכן איתתקף במתנייתא דילי טובא ולא תשתבק מנהון ואף פסקא וקבלה לא יעידון מינך [תרגום: ואותם ששה נערים שאמרתי שמלויים אותך, עדיין הם מלויים אותך אלא שלא מאירים כל כך כמקודם, ולכן התחזק במשניות שלי הרבה, ולא תפרד מהם וגם פסקי ההלכות ותורת הקבלה לא יעזבו אותך].

פרשת מקץ (עמ' ל"ו)

ה' עמך וכל אשר אתה עושה ותעשה ה' מצליח, רק כי תדבק בי בתורתי ובמשניותי ולא תפריד מחשבתיך אפי' רגע אחד, ובכן אזכך לעלות במעלות עליונות אתקן לך מהלכים בין העומדים האלה. אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב ועל ידך אתפאר, על כן אפארך, אאדירך, אברכך, אגדלך, אהדרך, אזכך, אמגנך, אעלך גם עלה, לכן שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך כי אני המשנה המדברת בפיו, אני האם המייסרת את בניה, אני הנקראת מטרוניתא, וראה כי כפי מה שתפריד מחשבתיך ממני היה ראוי לעזבך.

פרשת משפטים (עמ' ס"ו)

ותהרהר במשניותי תמיד ואפי' בשעהשאתה מדבר עם בני אדם, ובשעה שאתה אוכל בכל לגימא ולגימא תהרהר במשניותי, וזהו סוד "ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך" כלומר אם בשעה שאתה אוכל ושותה תהרהר בכל לגימא ולגימא בד"ת יברך לחמך ומימך, דכיון דיהא מעוטף בד"ת לא יזיק לך, דאפי' דמיא מזיקי לך כד תשתי יתהון בהרהורא דמשניותי לא יזיקו לך, והיינו "ואת מימך". וכן אפילו כד לא תאכל אלא לחם בלחודי לא יזיק לך, והיינו "ואת לחמך". והיינו "והסירותי מחלה מקרבך" דהיינו במעיך דלא יזיקו לך...

סגולה כנגד יצה"ר וליראת שמים, ועוה"ב

ראשית חכמה (שער הקדושה ב, יג)

מבואר כי סגולת גריסת המשניות להרוג היצר הרע

לחם הפנים (סי' קנ"א)

הרוצה לשמור את עצמו מחטא ח"ו יעסוק בתורה, איתא בספרים דלימוד משניות מסוגל לנשמה... והנה עצה היעוצה לסיים בכל שנה לימוד שיתא סדרי משנה.

שם הגדולים (ספרים מערכת ת' אות נ')

סגולה מהגאון מהר"ר שעפטל בן השל"ה בצוואה הנדפסת בסוף ספר יש נוחלין לרבי אברהם הלוי הורוביץ - אבי השל"ה, שלימוד המשניות הוא דבר גדול וקבלה בידי שמי שהוא בקי במשניות אינו רואה פני גיהנם.

סגולה לטהרה

ראשית חכמה (שער הקדושה פי"ז אות צ"ז)

התיקון לאות הברית גם כן על ידי עסק התורה, וביארו בתיקונים שמי שפגם בנשמה תיקונו ע"י עסק התורה בששה סדרי משנה.

תקנת השבין (דף לד)

אמרו בויקרא רבה (ז, ג) בזכות המשניות הגלויות מתקבצים כמו שנאמר "גם כי יתנו בגויים עתה אקבצם", והוא קיבוץ הנדחים של כל הניצוצות דבני ישראל המפוזרות שהוא ע"י עוון קלקול הברית כנ"ל, ועל כן נראה לי דהוא תיקון לעוון קרי והוצאת ז"ל, ומועיל לקבץ הנדחים ולהחזירם לקדושה.

סוד יוסף (תיקון י"ב)

לתיקון פגם הברית: ללמוד משניות, ומה טוב ללמוד ח"י פרקים מי שסיפק בידו נגד מידת יסוד שפוגם בחטא זה, ומדת יסוד נקרא ח"י ליודעי חן, ועי' בכתבי האריז"ל. וזה נראה לי אחד מן הטעמים על מדרש פרשת צו אין הגליות מתקבצות אלא בזכות עוסקי משניות, וקשיא למה בשביל עוסקי משניות דוקא, אלא הוא הדבר אשר דברנו כי ידוע שאריכת הגלות הוא מכח זה, לזה ארז"ל אין הגלויות מתקבצות אלא בזכות עוסקי משניות כי אז יש לחטא הזה תיקון ואז נזכה לגאולה.

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

מעשה בילד שנכנסו באזניו דברים שאסור לשומעם, וכן ראה דברים אסורים רח"ל, ושאלו את רבינו כדת מה לעשות עמו. ואמר: ללמוד עמו הרבהמשניות, וזה ירחץ וישטוף לו את המוח, ואמר שכן כתב ב"כתר ראש" בשם הגר"ח מוואלז'ין, והוסיף עוד שמלבד הלימוד עמו במשניות יחזור עמו אביו על י"ג עיקרי האמונה.

סגולה לפרנסה

גנזי חיים (תשובה מאהבה, סי' מ"ט)

ושמעתי מתלמיד חכם אחד, כי בדורנו נתמעטה הפרנסה וירדה פלאים מסבת התמעטות לימוד המשניות ממה שהיה לפניו, והיינו כי 'משנה' הוא כחשבון 'פרנסה' (395), וכיון שהאדם מרבה בגירסת המשנה תרבה לו הפרנסה.

סגולות שונות

תקנת השבין (דף לה, ב)

נראה לי דלימוד המשניות סגולה לאריכות ימים.

כתר ראש (אות נ"ה)

אמר הגאון מוילנא לימוד וחזרת משניות סגולה להתמדה.

מעשה חכמים על מעלות לימוד המשניות

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין זצ"ל - בעל ה"מאור ושמש"

פעם באה לפניו נשמה אחת לבקש תיקון אמר לה איני יודע לתקן נשמות לכי לגדולים ממני, אמרה לו הלא נתנו לי סימן שאלך אליך דוקא. אמר לה הנה למדתי היום משניות לפני התפילה הריני נותן לך אותן במתנה אולי יועילו לתיקונך כי כידוע משנה אותיות נשמה, יצאה הנשמה לפניו ולא שבה עוד. נפעם הרה"ק בעל המאור ושמש וסיפר על כך לחביריו תלמידי ה"נועם אלימלך", אמרו לו האם לא ידעת שכח המשניות כה גדול שבמשנה אחת יכול היית לתקנה ולא היית צריך לתת לה במתנה את כל המשניות שלמדת.

רבי יהודה אריה לייב אלתר מגור זצ"ל – ה"שפת אמת

"פעם נכנס רבי שאול משה מווייערושוב אצל אדמו"ר בעל השפת אמת זצ"ל, שאלו אדמו"ר זצ"ל אם לומד משניות והשיב לו שקשה לו ללמוד משניות, ענה לו אדמו"ר זצ"ל: היודע אתה שכל הגדלות של הבית יוסף זצ"ל היה מזה שלמד הרבה משניות, והיות שאדמו"ר ז"ל חשב בלבו שכוונת אדמו"ר זצ"ל היא שע"י זה זכה למגיד, הוסיף השפת אמת זצ"ל ואמר, כונתי לגדלותו בנגלה.

רבי צבי אלימלך מבלו'וב זצ"ל

בחורף האחרון לימי חייו של הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלו'וב זצ"ל נכנס אחד מזקני החסידים לחדרו ומצאו משנן משניות בע"פ כדרכן של תשב"ר, תמה על המחזה, אמר לו הרבי הנני ואגלה לך פשר דבר, הנה מתקרב היום הנורא בו רואים את המלאך האיום המלא עינים הגבוה מן הארץ ועד לרקיע והוא מבקש לפתות את האדם ברגע האחרון של חייו, דע לך שכל הפחדים והמוראים שיש לו לאדם בחייו אינם מגיעים לאותו פחד שיש באותה שעה, ואז מי שיודע עשרה פרקי משניות בעלפה אינו פוחד ממנו כלל וכלל!

רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל - החפץ חיים

מעשה היה באחד שביקר אצל ה"חפץ חיים" בראדין וראה אותו לומד משניות. שאלו הלה, בעבור מי הוא לומד, השיבו החפץ חיים, שהוא לומד עבור עצמו, שאי אפשר לסמוך על אחרים, והמשנה דבר גדול הוא בשמים.

וכך כותב ה"חפץ חיים" בספרו "חומת הדת" (פ"ז) וכבר סופר על אדם אחד שלמד משניות בשקידה רבה ושאלו אחד בשביל מי אתה לומד היום וכי יארציית יש לך, והשיב בשביל עצמי אני לומד, כי למה לי שאחרים ילמדו בשבילי, טוב יותר שאלמוד בעצמי.

עוד סיפר ר' שלמה בלוך זצ"ל תלמיד ה"ח"ח כי פעם ראה את רבו ה"ח"ח יושב ביום הקדוש יוה"כ ולומד משניות, ותוך כדי לימודו התרגש ותפס המשניות בידי ונתחיל לבכות באומרו "מה אתה חושב, האם יתנו לך כל פעם בידיים משניות ללמוד" (מאיר עיני ישראל, ח"ב עמ' 142)

וכן סיפר אחד שזכה לארח את ה"ח"ח בביתו: בליל ש"ק לא היה קץ להתפעלותי, הקצינו לו חדר מיוחד שלא הודלק בו אור, ותיכף אחר הסעודה נכנס וסגר אחריו את הדלת אם כי השעה היתה עוד מוקדמת. האורח סובב בחדרו הלך ושוב ולאחר זמן קצר שמעתי קול לחש מחדרו הטייתי אזני אחר הדלת ושמעתי שהוא משנן פרקי משניות על פה בניגון מתרונן, הוצאתי מארון הספרים שלי משניות ועד מה גדלה השתוממותי מבקיאותו הנפלאה, מה ששינן על פה היו אלה משניות 'קנים' והוא חזר על כל משנה ומשנה בע"פ ושינן לעצמו עם כל המפרשים. (מאיר עיני ישראל, ח"ב עמ' 181)

רבי משה לנדיסקי זצ"ל

רבי משה לנדיסקי מראשי ישיבת ראדין בנוסעו פעם אחת בעגלה ממקום למקום מילמל כל הדרך משניות בעל פה, עד שבסדר נזיקין נעצר באחת המשניות כיון שלא זכר מילה אחת באותה משנה, זימן הקב"ה ואחרי זמן מה עצרה העגלה בפונדק דרכים - 'קרעצ'מע'. מיד רץ רבי משה לבעל האכסניא היהודי ושאלו אם יש לו כרך של משניות נזיקין, ענה לו בעל האכסניא, כן, את הכרך הזה יש לי ולבד ממנו אין לו שום משניות. פתח רבי משה

את המשניות בשמחה ובצמא לידע מה היא המילה החסירה לו בהמשך המשנה, וכשמצאה שב לכרכרה להמשך הנסיעה.

כשהגיע לראדין נכנס ל"חפץ חיים" וסיפר לח"ח בשמחה את המופת הגדול שהקב"ה עשה עמו בדרך, הח"ח ישב עם הראש למטה כדרכו בקודש והתחיל למלמל "ר' משה... ר' משה... אבל שם – בעולם הבא, אין קרעצ'מע – אין שום אכסניא בדרך, אם באים לשם ויודעים את המשניות – אז יודעים, ואם לא יודעים את המשניות אז אף אחד לא יתן לו שם משניות להסתכל בהם – "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"(מפי הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל).

רבי אברהם שמעון הלוי הורביץ זצ"ל

סיפר הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א: אני ראיתי, ואיני אומר שום גוזמא ח"ו, איך מורי ורבי רבי אברהם שמעון הלוי הורביץ היה מטייל על ידי בבית המדרש בלובלין, ובכל יום למד בע"פ שמונה עשר פרקים משניות, עם כל מסקנות הגמרא בע"פ בבלי וירושלמי, וכך סיים בכל חודש ששה סדרי משנה.

הוסיף הגרש"ה וואזנר שליט"א: בשביל זה אני מכבד כ"כ מעמד זה, לאחוזו בעץ החיים של לימוד משניות, וכך עשינו כשהיינו עוד צעירים, אני הכרתי גדולי ישראל וגדולי תלמידי חכמים שהתהדרו בזה שאינם מסיחים דעת אפילו רגע אחד מהתורה, ע"י שהם בקיאים במשניות בעל-פה. (מתוך משאו במבחן הארצי – תשמ"ח שע"י מפעל "משנה יומית).

רבי שלום שבדרון זצ"ל

ר' שלום זצ"ל עסק הרבה בלימוד המשנה, ח"י פרקים ליום, וכשנסתלק מצאו אצלו קלטות בהן הקליט את עצמו לומד משניות בנגון שובה לב בצורה יחודית, שמונה עשר פרקים רצופים, ואחר כך לימוד מוסר עצמי כעשר דקות, ושוב עוד שמונה עשר פרקים וחוזר חלילה. כך היו באמתחתו קלטות עם כל הששה סדרי משנה, קלטות אלו היו משמשות לו בדרכים, בנסיעות, כשהיה קשה לו להוציא בפה היה שומע את עצמו מתוך הקלטת.

גם בהזדמנויות אחרות היה מסתיר לפעמים את הטייפ בכיסו ואת חוט האזניה מתחת לזקנו הארוך והיה לומד. (קול חוצב, והגדת ר' שלום על פיוט 'אחד מי יודע).

עד כדי כך היו שגורים על פיו סדרי המשניות, שאפי' בעת שהיה על ערש דווי ימים מספר קודם פטירתו, נכנס אליו תלמידו רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, ואמר לו "גוט שבת" ולא ענה. אמר ר' ראובן "ברכת שלום הוא אינו עונה אבל אם אומר לו משנה אחת הוא תיכף ימשיך לומר", וכך היה, הוא החל משנה בטהרות ור' שלום סיים היכן שהוא פסק, ודבר זה היה ידוע במשפחה שהיה שגור על לשונו רוב ש"ס משניות. (הגדת ר' שלום על פיוט "אחד מי יודע)

רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל

כשנפטר רבי ישראל חפץ זצ"ל, ביקש אחד הבנים שיאחרו את הלוויה למחרת כדי שיוכל להשתתף בה. אך האחים לא הסכימו להלין את המת מחמת הצער הרב שנגרם לנפטר בזה. ונכנסו להוועץ במרן הרב שך זצ"ל, אמר להם הרב שך, שבדר"כ אין להמתין למחר מחמת הצער לנשמה ואפ"י שהבן לא נמצא. אבל כיון שהכרתי את אביכם ואני יודע שהיה בקיא בחמשה חומשי תורה עם אונקלוס בע"פ וששה סדרי משנה בע"פ אפשר להמתין למחר, כי מקובלני מרבתי שמי שיודע משניות בע"פ אין צריך לחוש ואין לו שום צער מזה, מפני שמתעסק בינתיים במשניות. (מפי ר' ישראל מאיר שושן)

רבי חיים קניבסקי שליט"א

בילדותו ממש כשעוד לא היה שייך בלימוד המשנה והגמ'. שינן עמו אביו בעל-פה את שמות כל המסכתות משניות של הש"ס לפי הסדר עם ניגון מיוחד. וכן לימד הגר"ח שליט"א את ילדיו הגדולים. (קונטרס "מנחת תודה)

ועד הגיעו לגיל מצוות למד עמו אביו זצ"ל ב' פעמים את כל הששה סדר משנה. כי זה כולל כל התורה. וכמו"כ סיפר ר' חיים שליט"א שלמד עם כל בניו כל המשניות. (דרך שיחה עמ' תצ"ה).

לימוד משניות במועדים וזמנים

טעם הדבר

כף החיים (תכ"ט, ו)

ראוי ללמוד משניות... וכן בכל זמן וזמן מסכתות השייכות... והטעם לזה על פי מה דאיתא בסנהדרין (קא, א) כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר "ודבר בעתו מה טוב". וכן כתוב במסכת סופרים (יח, א) כל המזכיר פסוק בעונתו מעלה עליו כאילו בונה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן.

שם משמואל (סוף פר' נצבים)

...ונראה שזה עצמו הוא הענין שקבעו לכל יו"ט מסכתא בפני עצמו, וכמו שהגיד זקיני האדמו"ר הגדול מקאצק זצלה"ה שהחכמים גזרו האורשלו"ט בהמסכתא עכ"ד, ולפי דרכנו יתפרש שלקבל האור של יו"ט שיהיה קבוע על לוח לבו, צריך שיהיה הלוח מעובד ומזוכך ראוי לאותו האור וזה משיגים ע"י התעסקות במסכתא של אותו יו"ט.

שבת קודש

בן איש חי (שנה ב' פרשת וירא אות כ)

שבת - טוב שילמוד על השולחן בליל שבת ארבע פרקים ראשונים של משנה דשבת והשאר יגמור ביום, ואם קשה עליו הלימוד בליל שבת ילמוד לפחות פרק אחד וכנזכר בשער הכוונות.